Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра філософії та суспільних наук (№ 701)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 3
_____ Ганна ЛІХОНОСОВА
«31» 08 2026 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА В ІМІДЖЕВИХ СТРАТЕГІЯХ

Дисципліна індивідуального вибору 2

Галузь знань: **B** Культура, мистецтво та гуманітарні науки, **C** Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, **D** Бізнес, адміністрування та право, **K** Безпека та оборона.
Спеціальність: **B11** Філологія, **B13** Бібліотечна, інформаційна та архівна справа, **C1** Економіка та міжнародні економічні відносини, **C4** Психологія, **D2** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, **D3** Менеджмент, **D4** Публічне управління та адміністрування, **D5** Маркетинг, **D8** Право, **K9** Правоохоронна діяльність.
Освітня програма: SMART–Економіка, Цифровий маркетинг, Менеджмент, Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, Публічне управління та адміністрування, Прикладна лінгвістика, Документознавство та інформаційна діяльність, Міжнародна документація та інформація, Психологія, Право, Правоохоронна діяльність.

Форма навчання: денна
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2026 р.

Харків 2026

Розробник: доцент, канд. філос. наук Ірина УШНО

(підпис)

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Риторика в іміджевих стратегіях» розглянуто на засіданні кафедри (№ 701) філософії та гуманітарних наук.

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2026 р.

Завідувач кафедри доктор філос. наук, професор (підпис) Андрій АРТЕМЕНКО

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис) Марія Долгова

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Ушно Ірина Михайлівна

Посада: доцент кафедри 701

Науковий ступінь: канд. філос. наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

Історія авіації та космонавтики в Україні

Філософські проблеми наукового пізнання

Логічне та критичне мислення

Філософія

Актуальні проблеми теорії пізнання

Напрями наукових досліджень:

Філософія техніки та технології.

Аерокосмічний інжиніринг: етика, естетика, аксіологія.

Контактна інформація:

i.ushno@khai.edu

2. **Опис навчальної дисципліни**

Форма здобуття освіти	*Денна*
Семестр	*за навчальним планом*
Мова викладання	*Українська*
Тип дисципліни	*вибіркова*
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	*денна*: 5 кредитів ЄКТС / 150 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 86);
Види навчальної діяльності	*Лекції, практичні (семінарські), самостійна робота*
Види контролю	*Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – іспит*
Пререквізити	*Від студентів не вимагається попереднього вивчення будь-яких дисциплін*
Кореквізити	*Курс є вибірковим та спрямованим на розвиток навичок ефективної риторики та публічної комунікації, необхідних супутніх дисциплін не передбачено*
Постреквізити	*Набуті знання можуть бути використані для досконалення власних презентаційних навичок, ведення переконливих публічних виступів та ефективної комунікації в різних професійних і соціальних контекстах.*

3 . Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета: розвинути у студентів уміння використовувати риторику як засіб переконливого та впевненого донесення своїх ідей у публічному спілкуванні.

Завдання:

- Ознайомити студентів з основами класичної та сучасної риторики.
- Навчити аналізувати й будувати переконливі аргументи для публічних виступів.
- Розвинути навички імпровізації та адаптації до різних форматів спілкування.
- Сприяти розвитку впевненості під час публічних презентацій.
- Відпрацювати техніки ефективної взаємодії з аудиторією.

Компетентності, які набуваються:

- Риторична компетентність**:** здатність застосовувати основні риторичні прийоми та техніки для створення переконливих публічних виступів.
- Комунікативна компетентність**:** уміння ефективно взаємодіяти з аудиторією, адаптувати стиль спілкування під конкретну аудиторію та контекст.
- Аргументативна компетентність**:** здатність будувати логічну, послідовну аргументацію, розпізнавати й використовувати різні види аргументів та уникати логічних помилок.
- Цифрова комунікаційна компетентність**:** навички ефективної риторики в онлайн-середовищі та соціальних мережах, вміння створювати публічні повідомлення в цифровому форматі.

Очікувані результати навчання:

- Студенти зможуть підготувати й провести переконливий публічний виступ, застосовуючи різноманітні риторичні техніки.
- Вони навчаться адаптувати свій стиль комунікації залежно від аудиторії та ситуації, підтримуючи ефективний контакт і увагу слухачів.
- Студенти зможуть аргументовано висловлювати свої думки, використовуючи логічні й переконливі аргументи, а також ідентифікувати маніпуляції та некоректні прийоми.
- Вони зможуть створювати якісні публічні повідомлення для онлайн-платформ, враховуючи специфіку цифрової комунікації.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. Основи риторики та комунікації

Тема 1. Риторика як мистецтво переконання: історія та сучасність

Анотація: Тема присвячена становленню риторики як мистецтва публічного мовлення від античності до сучасності. Аналізуються основні риторичні традиції, типи промов та роль риторики в сучасному суспільстві.

Лекції / семінари:

Історія риторики: від Аристотеля до сучасних комунікацій. / Риторика як інструмент впливу в публічному просторі.

Самостійна робота:

Опрацювання першоджерел з класичної риторики. Підготовка короткого повідомлення про відомого оратора.

Тема 2. Комунікація як соціальний і професійний феномен
Анотація: Розглядаються основні моделі комунікації, канали передачі інформації, вербальні й невербальні складові спілкування, а також бар'єри комунікації.
Лекції / семінари:
Основи теорії комунікації. / Вербальна та невербальна комунікація.
Самостійна робота:
Аналіз прикладів успішної та неуспішної комунікації. Виконання комунікативного кейсу.

Модульний контроль 1 проводиться у вигляді написання есе.

Змістовний модуль 2. Мовленнєва майстерність та аргументація

Тема 3. Структура публічного виступу та логіка мовлення
Анотація: Тема присвячена аналізу побудови публічного виступу: вступ, основна частина, висновки. Розглядаються принципи логічної послідовності та структурованості мовлення.
Лекції / семінари:
Композиція промови. / Логіка та послідовність аргументації.
Самостійна робота:
Складання плану власного публічного виступу. Аналіз структури відомої промови.

Тема 4. Аргументація, переконання та маніпуляція
Анотація: Аналізуються типи аргументів, способи переконання, логічні помилки та маніпулятивні технології в публічному дискурсі.
Лекції / семінари:
Раціональні та емоційні аргументи. / Маніпуляції в публічному мовленні.
Самостійна робота:
Пошук прикладів маніпуляцій у медіа. Написання аналітичного есе.

Модульний контроль 2 проводиться у вигляді тестового завдання

МОДУЛЬ 2

Змістовний модуль 3. Публічний виступ і робота з аудиторією

Тема 5. Оратор і аудиторія: психологічні аспекти впливу
Анотація: Тема присвячена психології публічного виступу, сприйняттю інформації аудиторією, формуванню довіри та емоційного контакту.
Лекції / семінари:
Психологія сприйняття промови. / Робота з увагою аудиторії.
Самостійна робота:
Підготовка міні-виступу з урахуванням типу аудиторії. Самоаналіз власних комунікативних реакцій.

Тема 6. Страх публічного виступу та техніки його подолання
Анотація: Розглядаються причини страху перед публічними виступами, методи саморегуляції, управління голосом, диханням та емоційним станом.
Лекції / семінари:
Психофізіологія страху. / Практики впевненого мовлення.
Самостійна робота:

Виконання вправ на роботу з голосом і диханням. Рефлексивний звіт про власний досвід публічного виступу.

Модульний контроль 3 проводиться у вигляді захисту публічної презентації.

Змістовний модуль 4. Сучасні форми публічної комунікації

Тема 7. Цифрова риторика та комунікація в медіапросторі
Анотація: Аналізуються особливості комунікації в цифровому середовищі, соціальних мережах, публічних онлайн-виступах і медіадискурсі.
Лекції / семінари:
Риторика в цифрову епоху. / Публічна комунікація в соціальних мережах.
Самостійна робота:
Аналіз публічного профілю відомого спікера. Створення власного комунікаційного повідомлення для онлайн-аудиторії.

Тема 8. Професійна публічна комунікація та імідж оратора
Анотація: Розглядається роль іміджу оратора, етики публічного мовлення, стилю виступу та відповідальності за публічне слово.
Лекції / семінари:
Імідж і репутація публічного спікера. / Етика риторики та відповідальність.
Самостійна робота:
Підготовка підсумкового публічного виступу. Самооцінка власного комунікативного стилю.

Модульний контроль 4 передбачає підготовку підсумкового завдання.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

Вербальні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (тестування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

8.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
модуль 1			
Модульний контроль 1	25	1	25
Модульний контроль 2	25	1	25
модуль 2			
Модульний контроль 3	25	1	25
Модульний контроль4	25	1	25
Усього за семестр			**100**

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Підсумкове завдання на іспит (приклад):

1. (Модуль 1: Основи риторики)

Завдання: Проаналізуйте одну відому історичну промову (наприклад, промову Цицерона або Черчилля) і коротко опишіть, які риторичні прийоми там використані.

2. (Модуль 2: Мовленнєва майстерність)

Завдання: Складіть короткий план власного публічного виступу на тему, що вам цікава, і продумайте логіку аргументації.

3. (Модуль 3: Робота з аудиторією)

Завдання: Опишіть, які психологічні методи ви б використали для встановлення контакту з аудиторією та подолання власного хвилювання перед виступом.

4. (Модуль 4: Цифрова риторика)

Завдання: Створіть коротке комунікаційне повідомлення для соцмереж (пост чи відео) на будь-яку обрану тему, враховуючи принципи цифрової риторики.

8.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

Студент має продемонструвати розуміння основних концепцій риторики, історичних етапів її розвитку, а також ключових принципів ефективної комунікації та аргументації.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

Студент повинен продемонструвати здатність підготувати і впевнено провести публічний виступ, застосувати риторичні прийоми, адаптувати свій стиль мовлення до аудиторії та ефективно використовувати засоби переконання.

8.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Досягти очікуваних результатів навчання. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати таблицю еквівалентних н.м. функцій, першу та другу особливі границі, таблицю похідних. Уміти виконувати дії з матрицями та знаходити скалярний, векторний та мішаний добутки векторів, які задані в координатній формі, обчислювати границі функції за допомогою таблиці еквівалентних н.м. функцій, диференціювати функції. Знаходити частинні похідні функції багатьох змінних. Знати таблицю невизначених інтегралів. Уміти обчислювати невизначений та визначений інтеграли, використовуючи різні методи інтегрування: безпосереднє, за допомогою підстановок та частинами. Проводити обчислення подвійних інтегралів у прямокутній системі координат.

Добре (75-89). Крім базових вимог на оцінку «задовільно», захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Уміти: находити матрицю, обернену даній та ранг матриці; розв'язувати системи алгебраїчних рівнянь; використати вектори для обчислювання кутів, проекцій, площ трикутників та паралелограмів; обчислювати відстань між точками, від точки до площини та прямої, між площиною та прямою; володіти технікою знаходження границі функції; диференціювати функції. Розв'язувати задачі прикладного характеру за допомогою частинних похідних. Обчислювати невизначений та визначений інтеграли від різних класів функцій; застосовувати інтегральне числення при розв'язанні задач геометрії; обчислювати кратні інтеграли.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчестності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/).

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: https://library.khai.edu/, а також на сайті кафедри 701 за посиланням: https://k701.khai.edu/biblioteka/metodychne-zabezpechennia-kafedry
Посилання в МЕНТОР
https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=9548

11. Рекомендована література

Базова

1. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. К.: Алерта, 2015. – 238 с.
2. Колотілова Н.А. Риторика. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
3. Мартьянова И.А., Семенец О.П., Ефремов В.А. Риторика. – К.: вища школа, 2017. – 424 с.
4. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посібник. – К.: Вища шк, 2006. – 311 с.
5. Руденко А.М., Котлярова В,В., Шестаков Ю.А. Основи риторики. – К.: Вища школа, 2016. – 320 с.
6. Сагач Г.М. Словник основних термінів та понять риторики. – К.: Наукова думка, 2006. – 335 с.

7. Сагач Г.М. Ділова риторика: Мистецтво риторичної комунікації. – К.: Вища школа, 2003. – 356 с.
8. Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в XVI – XIX ст. // Укр. мова і літра в шк. – 1989. - № 10.

Допоміжна

1. Абрамович С. Д. Риторика: Підручник. – Київ: Вища школа, 2012.
2. Андрущенко В. Публічне спілкування: Навчальний посібник. – Львів: Піраміда, 2017.
3. Бондаренко Т. Риторика і культура мовлення. – Київ: Освіта, 2018.
4. Гаврилюк Н. Практична риторика. – Ужгород: Карпати, 2019.
5. Кульч З., Коваленко О., Іванченко Н. Риторика: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 2014.
6. Мацька Л. І., Мацька О. М. Риторика: Навчальний посібник. – Київ: Академвидав, 2018.
7. Прокопчук Л. В. Риторика. Модульний курс. – Вінниця: Нова книга, 2015.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України – http://irbis-nbuv.gov.ua
2. Український інститут національної пам'яті. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.memory.gov.ua/page/ukrainska-druga-svitova
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. nbuv.gov.ua/eb/ukr.html
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://korolenko.kharkov.com/
5. Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», бібліотека : https://library.khai.edu/uploads/pdf/istoria_khai/Khai_Istory.pdf